

WIE RIJDT PAPIING UIT DE BOEKEN?

Nederland ligt bezaaid met vergeten records. Precies 125 jaar geleden reed Klaas Pander een baanrecord op de 5000 meter dat nooit uit de boeken is gereden. Zo'n negentig jaar na zijn dood heeft Jaap Eden nog altijd het baanrecord van Paterswolde in handen. En Kees Verkerk is in zijn eigen Puttershoek nog steeds de snelste ooit. Tijd voor nieuwe wedstrijden en nieuwe sportgeschiedenis.

Jurryt van de Vooren

Nieuwe schaatsgeschiedenis ligt voor het oprapen

Op 22 mei 2010 liep de Amsterdamse atlete Jamile Samuel de honderd meter in 11,64 seconden. Hiermee verbrak ze het clubrecord van Phanos, dat sinds 13 juni 1948 in handen was van Fanny Blankers-Koen.

De atletieksport moet vergeven zijn van dergelijke records, die door iedereen zijn vergeten. Net zoals bij het schaatsen, waar liefhebbers de gekste tijden vastleggen in overzichten. Via de website schaatsstatistieken.nl kreeg ik alle bestaande clubrecords ter wereld – een bestand van meer dan duizend pagina's.

Voor *De Sportwereld* ga ik de komende nummers dieper in op enkele opmerkelijke baanrecords van schaatslegendes. Er zitten prachtige prestaties tussen, die soms ouder zijn dan de Internationale Schaatsunie van 1892. Op 7 maart 1889 bijvoorbeeld – 125 jaar geleden – reed Klaas Pander op een baan op het Amsterdamse Museumplein de 5000 meter in 10.40,0. 'Pander verdient voor zijn krانig rijden van hedenmorgen weder allen lof,' aldus *Het Nieuws van den Dag*, 'vooral ook voor het nemen van de bochten.' Jaap Eden staat in deze statistieken bij wedstrijden van 11 januari 1893 in Paterswolde.

Koude winters

Al die pagina's baanrecords bevatten veel informatie. Door deze lijst is het makkelijk te herleiden wanneer de koude winters zijn geweest. Die stokoude tijden gaan terug naar stevige winters als 1929, 1933, 1956 en natuurlijk 1963. Zo duiken namen op als Jeen van den Berg, Reinier Paping, Siem Heiden, Atje Keulen-Deelstra en Gonne Donker, in 1937 Nederlands eerste vrouw op een WK. Allemaal hebben ze baanrecords op plekken waar zelfs Google Maps een voor TomTom nodig heeft om die plaatsen te vinden.

'Er zitten prachtige prestaties tussen, die soms ouder zijn dan de Internationale Schaatsunie van 1892.'

Als we dan met behulp van die baanrecords de krantenverslagen van die wedstrijden opzoeken, ontstaat een nieuwe historische dimensie. Zo blijkt dat alle dagbladen vroeger schreven over wedstrijden in Beetgumermolen, Eibergen of Kerkriël. Ondanks de regionale opzet hadden deze evenementen een nationale uitstraling, wat weer

laat zien dat schaatsen onderdeel is van een grotere Nederlandse cultuur.

In de winter van 1963 heeft vooral Kees Verkerk zijn statistische sporen achtergelaten, en in mindere mate Ard Schenk. De banen van Abcoude, 's Gravendeel, Ter Aar hebben allemaal nog baanrecords van Verkerk. De mooiste is van 16 en 17 februari 1963 in Graft, waar Verkerk voor het eerst tegen Schenk reed. Beide namen zijn verankerd in de baanrecords van dit Noord-Hollandse dorp. Niet gek, want daarna is nooit meer zo'n grote wedstrijd gereden.

Mooi is dat Verkerk de snelste tijd heeft op de baan van Puttershoek – zijn thuisbasis. Op 29 december 1962 reed hij als jongeling 2.25,9 op de 1500 meter en is daarna nooit meer verbeterd. Terwijl die baan daarna wél in gebruik is gebleven, hoewel er volgens clubvoorzitter Wim Westdijk sinds 2002 een nieuwe ijsbaan ligt. Puttershoek en Verkerk blijven op deze manier historisch aan elkaar verbonden – wéér een historisch inzicht dankzij de statistieken.

Reinier Paping Memorial

Een ijsclub kan met deze cijfers prachtige wedstrijden organiseren, waarbij de sportgeschiedenis dient als inspiratie voor een nieuw evenement. Op 3 februari 1956 reed Reinier Paping bijvoorbeeld de 5000 meter op de baan van Emmeloord in 9.34,4. Die baan bestaat nog steeds, waarop bij de eerste de beste winterse gelegenheid de *Reinier Paping Memorial* moet worden gereden, met als voornaamste opdracht om de tijd uit 1956 van deze schaatslegende te verbeteren. Wie schaatst Reinier Paping uit de boeken en schrijft nieuwe sportgeschiedenis?

Paping is daarbij natuurlijk de eregast, zodat de sportgeschiedenis in levende lijve aanwezig is. In de dagen ervoor is iedereen in Emmeloord bezig met schaatsgeschiedenis in de hoop een nieuw record te rijden. Degene die hierin uiteindelijk in slaagt is de held van de dag, dankzij een prestatie van Paping van bijna zestig jaar geleden.

Om schaatsclubs op een idee te brengen, begin ik voor *De Sportwereld* een serie van vergeten baan- en clubrecords. Tips zijn altijd welkom!

Kees Verkerk. De snelste man van Puttershoek

Opmerkelijke staande baanrecords

- 7 maart 1889: Klaas Pander, Amsterdam, Museumplein, 5000 m, 10.40,0
- 11 januari 1893: Jaap Eden, Paterswolde, 5000 m, 9.16.8
- 26 januari 1914, Coen de Koning, Amstelveen, 3000 m, 6.19,9
- 24 januari 1940: Gonne Donker, Aalsmeer, 500 m, 58,6
- 3 februari 1956: Reinier Paping, Emmeloord, 5000 m, 9.34,4
- 9 februari 1956: Henk van der Grift, Nieuw

Loosdrecht, 500 m, 50,6

- 10 februari 1956, Jeen van den Berg, Beetgumermolen, 500 meter, 49,2
- 29 december 1962: Kees Verkerk, Puttershoek, 1500 m, 2.25.9
- 30 december 1969, Ans Schut, Gorredijk, 1.500 m, 2.54.0,
- 1 januari 1970: Atje Keulen-Deelstra, Akkerwoude, 1500 m, 2.42.2
- 19 januari 1980: Evert van Benthem, Nagele, 1500 m, 2.18,8